

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Безпалової Ольги Ігорівни – на дисертацію Марченко Олени Львівни «Адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань зі спеціальності 081 Право

Ступінь актуальності обраної теми

Сфера будівництва в Україні активно продовжує свій сталий розвиток. Водночас разом із розвитком галузі зростає і кількість порушень вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва. В умовах зростання темпів забудови населених пунктів України проявилось ряд негативних тенденцій, найгострішою з яких є недотримання учасниками будівництва правил забудови. Така проблема на сьогодні набуває ознак системного явища, наслідками якого може стати виникнення потенційної загрози для здоров'я і безпеки проживання громадян, збереження їх майна та погіршення екологічної ситуації внаслідок негативного впливу антропогенних факторів. Тому охорона учасників відносин у сфері будівництва реалізовується на різних законодавчих рівнях, зокрема за допомогою цивільного, кримінального та адміністративного права.

Наука адміністративного права, вивчаючи питання теорії адміністративної відповідальності організацій у сфері будівництва, аналізує, уточнює і доповнює загальний інститут адміністративної відповідальності. Проте законодавець не дає єдиного поняття адміністративного правопорушення у сфері будівництва, який можна було б застосовувати до фізичних та юридичних осіб. Це негативно позначається на визначенні підстав адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері будівництва. Водночас у ст. 96 КУпАП все ж передбачено порядок притягнення до відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва. Зважаючи на кількість порушень вимог адміністративного будівельного законодавства, вважаємо за необхідне більш детально дослідити сутність та значення адміністративної

відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні, проблемні моменти, пов'язані з притягненням до такої відповідальності. Потреба в цьому зумовлена тим, що лише за наявності чіткої регламентованої на законодавчому рівні процедури притягнення до адміністративної відповідальності можливо створити дієві передумови для забезпечення дотримання вимог законності у будівельній сфері.

У зв'язку з викладеним вище подане на рецензування дисертаційне дослідження набуває особливого значення, оскільки воно присвячене з'ясуванню сутності та ознак адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні, визначенню проблем, що мають місце під час відповідного адміністративного провадження, а також удосконаленню законодавства, яке визначає процедури притягнення до адміністративної відповідальності, зокрема завдяки вивченню зарубіжного досвіду у цій сфері.

Враховуючи вищесказане, актуальність теми дисертаційного дослідження Марченко Олени Львівни, предметом якого є адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні (ст. 96 КУпАП), не викликає сумнівів.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Актуальність теми обумовлюється й тим, що дана праця виконана відповідно до: Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 6 травня 2015 року № 287/2015; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015; Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474-р; Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р; Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021; Основних

наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук на 2019–2023 роки, затверджених постановою президії Національної академії наук України від 30 січня 2019 року № 30. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Найсуттєвіші положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у чотирьох наукових статтях, з яких три опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну – у науковому періодичному виданні іншої держави, тезах наукових повідомлень на п'яти науково-практичних конференціях, а також методичних рекомендаціях.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Ознайомлення зі змістом роботи свідчить про те, що вона є оригінальним завершеним дослідженням з актуальної тематики, виконаним на високому теоретико-методичному рівні, а його результати здатні вирішити низку проблем сучасної науки адміністративного права в частині вдосконалення адміністративної відповідальності й адміністративних стягнень за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Дисертація Марченко Олени Львівни є одним із перших в Україні комплексних досліджень теоретичних і практичних аспектів адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні. Вперше сформульовано авторське визначення адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва та схарактеризовано такі її ознаки: є наслідком учинення особою адміністративного правопорушення; має

публічний обов'язковий характер; є однією з форм адміністративного примусу; передбачає особливий процесуальний порядок її реалізації; має позитивне значення, що полягає в охороні суспільних відносин, а також виховний вплив. Зокрема, вперше з метою врегулювання суспільних відносин та систематизації будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва запропоновано розробити Будівельний кодекс України та визначено його структуру (загальні положення, характеристика будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва, підстави юридичної відповідальності за порушення у сфері будівництва, порядок проваджень за порушення у сфері будівництва, а також прикінцеві та перехідні положення). До того ж вперше визначено напрями вдосконалення адміністративно-правової заборони, передбаченої ст. 96 КУпАП, шляхом оптимальної диференціації форм об'єктивної сторони цього адміністративного правопорушення та посилення відповідних санкцій.

Основні положення дисертаційного дослідження відображені в фахових виданнях України і іноземних країн, під час виступів на науково-практичних конференціях. Таке оприлюднення сприяло повноті викладу результатів дисертаційного дослідження. До того ж, автор запропонував напрацьовані положення дисертаційного дослідження для впровадження в практику.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена автором, мета роботи, як то всебічний правовий аналіз адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні (ст. 96 КУпАП), а також вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері визначила й відповідні завдання для її досягнення. В свою чергу, вирішення таких завдань сприяло науковій обґрунтованості отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Належний аналіз правових особливостей витребування та отримання документів, висновків ревізій

та актів перевірок з метою підтвердження фактів порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва став запорукою формування відповідних рекомендацій. Автор чітко зазначив, що сформульовані висновки дисертаційного дослідження спрямовані на виконання наукового завдання в галузі адміністративного права й містять практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства щодо адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Автором в дисертаційному роботі було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, які застосовуються в юридичній науці. Зокрема, у процесі дослідження було використано *діалектичний* метод, за допомогою якого розкрито сутність адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні крізь призму розвитку цього явища з огляду на зміни й закономірності (розділи 1, 3). *Системний* та *структурний* методи використано з метою проведення об'єктивного дослідження адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва, як окремої організаційної системи і її структури (підрозділи 2.1, 2.2). Методи *індукції* та *дедукції* застосовано для пізнання досліджуваного явища від загального його буття і до конкретного та навпаки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2). *Порівняльно-правовий* метод дав змогу здійснити зіставлення національного та зарубіжного законодавства (підрозділи 1.3, 3.2). *Формально-юридичний* метод застосовано для аналізу змісту нормативно-правових актів (підрозділи 1.3, 3.1). Методи *моделювання*, *аналізу* та *синтезу* використано в межах обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення законодавства. Дослідженню адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів

і правил під час будівництва сприяв науковий підхід *органічної єдності теорії та практики* (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані й матеріали, а також узагальнення результатів анкетування 257 респондентів щодо проблем адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні (опитано 123 посадові особи органів архітектурно-будівельного контролю та 134 громадян України).

У процесі реалізації поставлених завдань і досягнення мети використано також аксіологічний (ціннісний), герменевтичний, порівняльний, системний і функціональний підходи, а також такі методи, як спостереження, аналогія, аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, узагальнення, висунення гіпотез, структурно-функціональний, формально-юридичний (догматичний), порівняльно-правовий (компаративістський), метод конкретносоціологічних досліджень, статистичний і математичний.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає у формулюванні нових положень, вдосконаленні існуючих та можливості використання їх у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого розроблення актуальних проблем адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва (акт Національної академії внутрішніх справ від 17 червня 2022 року);

– *правотворчості* – для подальшого вдосконалення законодавства щодо адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва (лист Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України від 05 серпня 2022 року № 04-27/12-2022/129600);

– освітньому процесі – під час проведення занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес» (акт Національної академії внутрішніх справ від 17 червня 2022 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота пані Марченко викладена українською мовою на 211 сторінках, із них основного тексту – 175 сторінок, список використаних джерел налічує 133 найменування і займає 14 сторінок, додатки розміщено на 22 сторінках. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, об'єднаних у сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Анотація представляє ключові тези роботи з переліком публікацій автора за матеріалами дисертаційного дослідження, українською і англійською мовами.

Автор у вступі визначив об'єкт і предмет дослідження, обґрунтував актуальність вибраної теми дослідження та **зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, розкрив методи дослідження**, обґрунтував низку нових концептуальних положень, висновків і рекомендацій, окреслив **практичне значення одержаних результатів**.

У розділі 1 *«Теоретичні засади дослідження проблем адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні»* визначено, що Специфіка адміністративної відповідальності зумовлюється подвійністю цільових установок, що визначають їх функціональну компетенцію. З одного боку, адміністративна відповідальність забезпечує реалізацію і захист публічних інтересів держави й суспільства. З іншого – відповідно до чинного законодавства, має на меті захист прав і законних інтересів громадян.

Дисертант дійшов до висновку, що наявність різних методологічних підходів дослідження питань адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва

засвідчує, що ця творча робота є складним, багатогранним процесом у розбудові правової держави та формуванні громадянського суспільства, а поєднання загальнонаукових, спеціально-юридичних і конкретно-наукових методів дозволяє об'єктивно, повно та всебічно розв'язати проблемні питання в досліджуваній сфері. У зв'язку з цим, застосування значного арсеналу теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання дозволяє нам повною мірою схарактеризувати предмет дослідження, вирішити поставлені задачі, досягти поставленої мети дослідження адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва.

Конкретизовано поняття адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва як синергетичне поєднання загальних принципів та ознак, адже воно має як загальні ознаки, притаманні визначенню адміністративної відповідальності, так і спеціальні – характерні лише для сфери будівництва.

Виокремлено такі основні ознаки адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва: 1) є наслідком учинення особою адміністративного правопорушення; 2) має публічний обов'язковий характер; 3) є однією з форм адміністративного примусу; 4) передбачає особливий процесуальний порядок реалізації; 5) має позитивне значення, що полягає в охороні суспільних відносин; 6) означена виховним впливом.

Зроблено висновок, що ст. 96 КУпАП передбачає підстави притягнення до адміністративної відповідальності та розмір штрафів. Зазначені положення, на думку автора, є застарілими та потребують оновлення. Зокрема, запропоновано положення цієї статті викласти в більш лаконічній редакції, а розмір штрафів підвищити, з огляду на сучасні реалії. Таку позицію підтверджують результати проведеного анкетування, згідно з якими на цьому наголосили близько 77,8 % опитаних громадян і посадових осіб органів архітектурно-будівельного контролю. Саме це спонукало до розроблення положень проєкту Закону України «Про внесення змін до ст. 96 КУпАП щодо посилення відповідальності».

Заслуговує на увагу позиція дисертанта, що з метою запозичення позитивного досвіду зарубіжних країн доцільно розробити та прийняти Будівельний кодекс України, приблизну модель якого автором наведено в додатку 1. Так, у першому розділі слід окреслити загальні положення, у другому розділі – норми, стандарти і правила в галузі будівництва, у третьому – повноваження посадових осіб щодо здійснення контролю в галузі будівництва та юридичну відповідальність за порушення будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва.

У розділі 2 *«Об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва»*. Автором встановлено, що загальним об'єктом порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва є суспільні відносини, які охороняються адміністративними санкціями. Родовим об'єктом є визначені Главою 8 КУпАП правовідносини у сфері промисловості та будівництва. Видовим об'єктом – суспільні відносини у сфері будівництва, а безпосереднім – зміст конкретної норми, що відображено в ст. 96 КУпАП.

Як слушно зазначає автор, встановлення ознак адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 96 КУпАП, є обов'язковим у кожному провадженні. Передусім у процесі кваліфікації діяння встановлюють його об'єктивні ознаки, які своєю чергою класифікують відповідно до закріплених у диспозиції статті положень. Важливість повноцінного дослідження об'єктивної сторони досліджуваного нами адміністративного правопорушення обумовлено тим, що від повноти встановлення всіх без винятку елементів залежить точність кваліфікації діяння, що впливає на дотримання вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва.

Встановлено, що порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва полягає в тому, що в процесі дослідження об'єктивної сторони припускаються помилок, які призводять до порушення процедури складання протоколу про адміністративне правопорушення в частині

кваліфікації діяння та подальшого винесення незаконної постанови посадовими особами.

Дисертантом зроблено висновок, що об'єктивна сторона зазначеного правопорушення полягає в здійсненні будь-яких будівельних робіт замовником, з передачею права на будівництво об'єкта іншому замовнику; зміною генерального підрядника чи підрядника, осіб, відповідальних за проведення авторського й технічного нагляду, відповідальних виконавців робіт; коригуванням проєктної документації без повідомлення про такі дії до відповідних контролюючих органів, тобто виконання робіт без права на їх виконання, за відсутності дозвільних документів

Слушною є позиція дисертанта, що органи архітектурно-будівельного контролю, а також інші уповноважені законодавством службові особи мають усі повноваження для винесення постанов про притягнення винних суб'єктів до відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва.

У розділі 3 *«Особливості адміністративного провадження в справах про порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва»* автор наголошує, що у разі вчинення адміністративного правопорушення, доведення вини особи та притягнення її до адміністративної відповідальності, здійснюється за допомогою адміністративного процесу.

Підтримуємо позицію дисертанта, який зазначає, що метою адміністративного провадження, зокрема щодо порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва, передбачає зібрання доказів, об'єктивне їх оцінювання, встановлення винних осіб і притягнення їх до адміністративної відповідальності.

Заслуговує на увагу підхід дисертанта до розкриття змісту такої стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення як адміністративне розслідування, яка передбачає комплекс процесуальних дій, спрямованих на встановлення обставин порушення вимог законодавства, будівельних норм,

стандартів, правил і затверджених проєктних рішень під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів чи споруд, їх фіксування та кваліфікацію. На цій стадії створюється передумова для об'єктивного і швидкого розгляду справи, застосування до винного передбачених законом заходів вплив.

Слушною є позиція дисертанта, який відстоює точку зору, що адміністративні стягнення у вигляді штрафів, передбачені за порушення, визначені ст. 96 КУпАП, мають бути більш жорсткими, особливо щодо посадових осіб. З позитивного боку хотілося відмітити сформульовані дисертантом пропозиції щодо доцільності розробки проєкту Закону України «Про внесення змін до ст. 96 КУпАП щодо посилення відповідальності», де зазначено авторську позицію щодо адекватності розміру штрафу в сучасних реаліях.

Заслуговує на увагу підхід дисертанта до систематизації форм об'єктивної сторони порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва:

- порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів, правил та затверджених проєктних рішень під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів чи споруд;
- виконання підготовчих робіт без подання повідомлення про початок виконання зазначених робіт, якщо подання такого повідомлення є обов'язковим;
- виконання будівельних робіт без: подання повідомлення про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта; подання повідомлення про початок виконання зазначених робіт щодо об'єктів з незначними наслідками (СС1), крім передбачених ч. 4 ст. 96 КУпАП; дозволу на виконання зазначених робіт стосовно об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми наслідками (СС2); дозволу на виконання зазначених робіт щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів зі значними наслідками (СС3);
- наведення недостовірних даних у: повідомленні про початок виконання підготовчих робіт; повідомленні про початок виконання будівельних робіт щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта;

повідомленні про початок виконання будівельних робіт стосовно об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), крім порушень, передбачених ч. 4 ст. 96 КУпАП; декларації про готовність об'єкта до експлуатації, учинене щодо об'єктів, будівництво яких здійснювалося на підставі будівельного паспорта; декларації про готовність об'єкта до експлуатації, учинене щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), крім порушень, передбачених ч. 8 ст. 96 КУпАП; акті готовності об'єкта до експлуатації, учинене щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми наслідками (СС2); акті готовності об'єкта до експлуатації, учинене щодо об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів зі значними наслідками (СС3);

– експлуатація об'єктів будівництва, не прийнятих в експлуатацію, учинена щодо: об'єктів, будівництво яких здійснювалося на підставі будівельного паспорта; об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), крім порушень, передбачених ч. 8 ст. 96 КУпАП; об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми наслідками (СС2);

– незабезпечення замовником: здійснення авторського нагляду, якщо такий нагляд є обов'язковим згідно з вимогами законодавства; здійснення технічного нагляду, якщо такий нагляд є обов'язковим відповідно до вимог законодавства;

– неподання чи несвоєчасне подання замовником інформації про: передачу права на будівництво об'єкта іншому замовнику; зміну генерального підрядника чи підрядника, осіб, відповідальних за проведення авторського й технічного нагляду, відповідальних виконавців робіт; коригування проєктної документації, якщо подання такої інформації є обов'язковим.

Висновки сформовані відповідно до отриманих результатів. Список використаних джерел складається з 133 джерел.

Таким чином, дисертація Марченко Олени Львівни, відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне

наукове завдання правового аналізу адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні (ст. 96 КУпАП), а також вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн у цій сфері.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Отримані результати дисертаційного дослідження Марченко Олени Львівни щодо удосконалення теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні рекомендується для використання у діяльності правоохоронних органів, закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Проведене дослідження має багато теоретично цінних і практично корисних елементів, а його зміст заслуговує на позитивну оцінку, разом із тим деякі положення роботи мають дискусійний характер і потребують додаткової аргументації.

1. Незважаючи на те, що одним із нормативних документів, на виконання якого підготовлена рецензована наукова праця, є Стратегія воєнної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021, яка є актуальною під час проведення дисертантом наукових пошуків, у дослідженні не знайшли свого належного опрацювання позиції, що містяться в даному нормативно-правовому акті, що, на нашу думку, є актуальним, враховуючи дію на всій території України правового режиму воєнного стану вже практично рік.

2. Дисертаційне дослідження значно б виграло, якби на його початку автор приділив увагу характеристиці адміністративно-правових відносин у будівельній галузі, що дозволило б більш чітко встановити проблемні питання, що мають місце у цій сфері, причини їх виникнення та перспективні шляхи вирішення.

3. Розділ 3 дисертаційного дослідження має назву «Особливості адміністративного провадження в справах про порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва». У рамках даного розділу автор надає характеристику теоретичні та правові засади адміністративного провадження щодо порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва; окреслює заходи адміністративного стягнення за порушення вимог законодавства будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва, тобто аналізує окремі складові елементи відповідного адміністративно-правового механізму. Проте, зважаючи на назву розділу, дисертанту було б доцільно в рамках окремого підрозділу надати характеристику процедурі застосування штрафних санкцій до осіб, які порушити вимоги законодавства у сфері, що аналізується, встановити їх сутність та значення.

4. У підрозділі 1.3 дисертаційного дослідження автор аналізує зарубіжний досвід притягнення адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва, зокрема таких країн як Італія, Іспанія, Франція, Німеччина, країни пострадянського простору (Грузія, Молдова, Казахстан) та частково міжнародні стандарти у будівельній галузі. Вважаємо, що дисертаційне дослідження лише б виграло, якби автор у результаті проведеного аналізу виокремив країну (або декілька країн), в яких, на його думку, державна політика у сфері притягнення до юридичної відповідальності за порушення у сфері будівництва, є найбільш ефективною. У результаті це б дозволило запропонувати авторський підхід до перегляду національного законодавства, а не лише запропонувати прийняти Будівельний кодекс.

5. У роботі недостатньо уваги приділено питанням розмежування особливостей притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за

порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва та специфіці заходів реагування уповноважених суб'єктів у таких випадках.

Викладені вище зауваження жодним чином не впливають на загальну високу оцінку проведеної дисертантом роботи, навпаки – підкреслюють складність обраної теми дослідження та її практичне значення для удосконалення теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні.

Аналіз роботи свідчить про вагомий особистий внесок здобувача в дисертаційне дослідження, зокрема формулювання авторських дефініцій і висловлення чітких позицій із окремих питань.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота пані Марченко є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота О.Л. Марченко на тему «Адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем удосконалення теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні.

Дисертація О.Л. Марченко на тему «Адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва в Україні» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Марченко Олена Львівна, на підставі захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри

**поліцейської діяльності та публічного адміністрування
факультету № 3**

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений діяч науки і техніки України

Ольга БЕЗПАЛОВА

*Гідний Безпалової
засвідчую
Нагальник ВКЗ*

В. Безусий